

Ruinromantikerns **BEKÄNNELSE**

Att äga ett kulturminnesmärkt hus är en glädje, men också något som förpliktigar. Det konstaterar kulturskribenten Ylva Lagercrantz efter 20 år i Rösundatorpet, ett nedgånet fiskarhemman som levtt ett ganska hårt liv under de senaste 200 åren. Det krävdes en ruinromantiker för att huset skulle få en andra chans.

TEXT YLVA LAGERCRANTZ FOTO LINDA ROMPPALA OCH YLVA LAGERCRANTZ

Ny
serie i tre
delar

Del 2. Därför flydde vi torpet – och byggde orangeri!

Vi flydde torpet. Det är den krassa verkligheten. Renoveringen blev övermäktig – och framför allt aldrig klar.

När det äldsta barnet började bli alltmer av en Alice i Underlandet – i bemärkelsen växa ur den lilla pigkammaren innanför köket med fötter halvt utanför fönstret – då var det akut läge att förverkliga den byggrätt på en komplementbyggnad om 90 kvm och som fanns inritad vid köpet av vår fastighet.

Min mormor sa alltid att du ska ha en läkare, en advokat och en bankir i din vänkrets. Hon skulle ha lagt till en arkitekt. Och det hade vi, vår tidigare granne i stan, Ylva Larsson på Loggia arkitekter, som även hjälpte oss att rita ett nytt kök och badrum vid renoveringen av torpet 2002. Med stor erfarenhet av projektering och av att just jobba med kulturhistorisk skyddad bebyggelse.

Vår egen idé på ett nytt hus hade formen av en gammal lada, skissad på smörpapper en het sommar i Södra Frankrike. Ambitionen med den var att skapa ett slags ekonomibyggnad som skulle smälta samman med det sannolikt 300 år gamla torpet (exakt ålder på det befintliga huset är okänt).

När arkitekten kom med de första ritningarna fick vi därför en smärre chock. I mitt tycke var det brutalarkitektur: en smal och avlång byggnad med pulpettak i två olika höjder, med den främre delen i puts och isolerade lecablock som vägghaterial. Hur skulle den kunna gifta sig med 1700-talet?

Hösten 2012 beslutade sig familjen för att aktivera en befintlig byggrätt på tomt. Huset platsritades av arkitekt Ylva Larsson, med ambitionen att komplettera torpets formspråk, inte konkurrera med det.

Det visade sig vara ett lyckokast. För som jag har läst någonstans: ett formspråk som alltför mycket vill efterlikna det ursprungliga husets riskera att upplevas som en pastisch, där det gamla bara ser alltför gammal ut och det nya lyser alltför – nytt. Eller som vår arkitekt själv förklarade sina val: ”det handlar om mått, material och proportioner som ska lira med varandra, ungefär som musik.”

IDAG ÄR vi glada över att vi lät oss övertalas. Utan vårt orangeri – ett arbetsnamn som blev permanent och som vi kallar det på grund av husets frikostiga och höga fönster – hade vi inte kunnat bo kvar med tre allt längre barn.

Nu skulle vi dessutom äntligen kunna få en rejäl tvättstuga, och därmed för gott lämna tvättpelaren

intryckt i vår lilla gästtolett bakom oss. Men allra viktigast, det skulle innebära att vi blev av med fukt-kondensen från torktumlaren som inte kändes bra att ha i torpet med sin gamla träkonstruktion.

En lyx vi ritade in i det nya huset var en bastu, en oumbärlig bonus för en familj som har fått hacka loss fötterna (näja, en lätt överdrift) från de iskalla golvtiljorna i torpet vintertid, så som det lätt blir när självdrag eftersträvas och du helst inte ska installera värmeslingor under golven eftersom de kan torka upp det gamla bjälklaget.

Och visst blev det vackert, orangeriet. Särskilt den främre delen av huset med sina många fönster som vi specialbeställde från ett snickeri i Dalarna. På samma plats där vi tidigare om åren brukade sätta upp ett tält för fester ljumma sensommarnätter skapade vi nu ett →

”utan vårt så kallade orangeri hade vi inte kunnat bo kvar med tre allt längre barn...”

Kulturjournalisten Ylva Lagercrantz Spindler älskar inte bara att skriva om kultur, utan också att bo i den. Här med hundarna Max och Bonnie på trappan till Rösundatorpet som hon och maken köpte i kraftigt nedgånet skick 2002.

Ruinromantikerns **BEKÄNNELSE**

”Det känns roligt att vara en pigg färgklick i ett allt vitare hav av hus”

Det japanska körsbärstrådet vid entrén.

slags permanent partytält, med möjlighet att ha stora middagar även vintertid. Bordet byggde vi själva av överblivna takstolar som vi sedan svartbetsade.

Så präktiga är vi nu inte som det låter, bara glada amatörer med en vurm för återvinning. Min faiblesse för kulturella stilleben driver mig också till att skapa porträttniska miljöer. Här hade jag Skagenkonstnären Peder Severin Krøyers målning *Hipp hipp hurra* för ögonen, i kombination med Karen Blixens novell *Babettes Gästabud*, som handlar om fransyskan Babette som flyr revolutionen och tar tjänst som hushållerska på Jylland, vinner på lotteri och ställer till en festmåltid för byns innevärdare. Så ville jag att vårt nya hus skulle kännas.

Drömma kan man alltid. Istället blev det snart barnens, en fritidsgård och spelhåla för kompisgäng efter skolan nästgårds.

INTERIÖRT VILLE VI få till en rå och enkel ”lagårdskänsla”, i kontrast till torpets mer historiska 1700-talsprägel. Det fick bli putsade väggar och slipat betonggolv som visserligen sprack vid behandlingen, något som inte ska vara ovanligt, men som vi valde att inte bråka alltför mycket om då sprickorna skapade en fin patina, enligt devisen det ska synas att huset har levt.

Som en kontrast till torpets historiska atmosfär valde vi en mer samtida inredning i orangeriet, med begagnade möbler i läder och stål inropade på nät-

auktioner – så långt pengarna räckte. Trots noggrann faktakoll och referenser innan byggstarten 2012 gick firman som byggde huset i konkurs, mitt i arbetet.

I slutet av byggprocessen fick vi därför välja billigare dörrar, klinkers och handfat och än vad vi först hade planerat. Vi tog också över sådant som bortförsl av byggsopor, återställande av mark, fasadmålningen – allt som vi själva kunde göra utan fack-kunskaper.

Fasadens färgkoder hämtade vi från Skansen redan vid ommålningen av torpet, med ljus falu rödfärg, knutar, foder och karmar i grått samt fönsterbågar och mittposter i gulockra. Det känns roligt att vara en pigg färgklick i ett annars allt vitare

hav av hus, när nya husideal växer upp runt oss.

I dag stannar många upp vid entrén med det japanska körsbärstrådet och berömmar hur det har smält in nästan sömlöst i den k- och q-märkta miljön.

Den nya huskroppen kom också lägligt sett ur perspektivet insynsskydd: strax efter att vi hade byggt klart försvann ytterligare ett antal stora träd i närområdet, vilket ledde till att vi plötsligt fick en helt ny vy över den närliggande sjukhusfasaden som tidigare varit dold bakom den täta grönskan.

Nog för att jag är social, men att kunna hämta tidningen i morgonrock utan att grannen kommenterar att den har kaffeäckar måste väl ändå höras till den starkaste mänskliga rättigheten som torpargumma? ●

TILL VÄNSTER: Fasadens färgkoder hämtades från Skansen redan vid ommålningen av torpet, med ljus falu rödfärg, knutar, foder och karmar i grått samt fönsterbågar och mittposter i gulockra.

NEDAN: Med det nya orangeriet var ambitionen att avlasta det gamla torpet från sådant som tvättstuga. Här fick de nu också rum med en extra dusch och en liten efterlängtat bastu.

Orangeriet under uppbyggnad.

I nästa nummer:
Om vikten
att hitta rätt
möbler